

Genfi Magyar Értesítő

90. szám

Kiadja a Genfi Magyar Egyesület

2005. november 22.

MEGHÍVÓ

MAGYAR KARÁCSONY 2005.

**2005. december 11-én vasárnap
14-órától 17-óráig**

PROGRAM:

Karácsonyi üzenetek

Magyar népszokások

Előadják: a genfi magyar iskola, óvoda és a Sík Sándor cserkészcsapat

Az előadás után uzsonna és karácsonyi vásár

Szent Bonifác dísztermében

14 av. du Mail

Plainpalais

Van-e jövő kisebbségben ?

Lehet-e kisebbségi létben öntudatos értelmiséginek lenni, van-e esély a közösségek megmaradására, a szülőföldön való boldogulásra? A huszadik század viharai eléggé élesen vetették fel ezeket a kérdéseket, melyek milliók sorsát takarják. Vendégünk Fülöp Mihály, diplomácia történész, az európai békekötések avatott kutatója, aki szűkebb szakterületén határ és kisebbségi kérdésekkel foglalkozik. Mintegy negyedszázadot dolgozott a Magyar Külügyi Intézetben - 1993-1994-ben igazgatóként is -, majd részben a budapesti közgazdasági egyetemen, részben Franciaországban (Sorbonne - Lyon - Grenoble - Orléans) folytatta tevékenységét, ahol nemzetközi kapcsolatokat oktató-kutatott. Jelenleg a Debreceni Egyetem Közgazdasági Kara Nemzetközi Kapcsolatok szakának oktatója.

Véleményem szerint egyetlen jövőbe mutató útja a

Dr. Fülöp Mihály

kisebbségi létnek, ha olyan vezetők vannak, akik sokoldalú, a helyi viszonylatoknak megfelelő, specifikus ismerettel rendelkezve nemzetközi szinten is érvényre tudják juttatni közösségük célját, akaratát, érdekeit. Nemrégiben részt vettem a felvidéki doktorandusok ülésén, s ott megemlítettem az ötletet olyan elitképzés létrehozására, melyben a résztvevő fiatal értelmiségiek különlegesen magasszintű képzést kapnának. Ebből az ötletből jött létre Révkomáromban, felvidéki doktorandusok

kezdeményezésére az Európai Tanulmányi és Kutatási Központ, ahol diplomáciatörténetet, migrációt, integrációt, diplomácia és konzuli jogot, politikai tudományokat, országot, társadalom, régió és civilizáció ismereteket tanítunk. A szakmai háttérrel a Budapesti Corvinus Egyetem biztosítja, a legkiválóbb tanárokat, a szakterület nemzetközi híró szakértőit kértük fel oktatóknak. Az intézet szakmai védnöke Palánkai Tibor, akadémikus, a gyakorlati ügyek igazgatója Bara Zoltán, de elnökként én is részt veszek az igazgatótanács munkájában.

Miért volt szükség arra, hogy magyarországi támogatással jöjjön létre egy ilyen oktatási központ ?

Magyarországon 1999 óta megalakultak PHARE pénzből az európai tanulmányok központjai, mintegy tizennégy ilyen intézet működik már hazánkban. Szlovákia egy fiatal állam, hasonló tanulmányokra ott még csak három helyen nyílik lehetőség, ebben akartunk segíteni. Célunk az, hogy a felvidéki magyarság vezető rétegét kiképezzük olyan szinten, hogy meg tudják fogalmazni és nemzetközi szinten is ki tudják nyilvánítani közösségük érdekeit. Ne csak Budapest révén, Budapest segítségével jelenjenek meg nemzetközi fórumokon a határon túli kisebbségek gondjai, hanem a kisebbségben élő magyar vezető értelmiségiek képzettségük folytán öntudatosan, közvetlenül, saját maguk is alkalmasak legyenek a félmillió felvidéki magyarság érdekképviseletére. A felvételi vizsgán első sorban a motivációt, a hivatástudatot vizsgáljuk, nem szeretnénk, ha tanulmányaik után elhagynák az országot és máshol keresnének munkát. A programok is helyhez szabottak, az összes tantárgyat specifikusan adaptáljuk, például szlovák-magyar politika - külpolitika- gazdaság- és diplomácia történetet tanulnak itt, amit sehol máshol nem tudnának elsajátítani a hallgatók.

Hogyan sikerült megteremteni egy ilyen intézmény létrejöttéhez szükséges pénzügyi alapokat ?

A Robert Schuman Alapítvány minden országban segíti európai tanulmányokkal foglalkozó intézetek létrejöttét. De sokat jelentett az is, hogy Felvidéken mintegy kétmilliárd dollárnyi magyar tőkebefektetés létezik, így az itteni érdekeltségű magánvállalatoktól, bankoktól is kapunk segítséget. Mellettünk állt és áll ma is a Magyar Koalíció Pártja is.

Nagy lélegzetű munkát követel egy új oktatási központ beindítása, ráadásul fáradságos utazás hetente Szlovákiába járni tanítani, miközben a debreceni egyetemen is oktat. Mi indította Fülöp Mihály történészt erre a szolgálatra?

1975 óta foglalkozom kisebbségi kutatással. Annak idején Joó Rudolf vezetett be a Külügyi Intézetbe. Egyik szakterületem Magyarország XX. századi külpolitikája, történészként tagja vagyok a Magyar-Román Történész Vegyesbizottságnak is. Az, hogy a felvidéki kisebbség

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

sorsa fokozottan érdekel, hogy részt veszek a felvidéki intézet munkájában: családi eredetre vezethető vissza. Szüleimet a benesi dekrétumok következtében 1946-47-ben kitelepítették Magyarországra, ahol mindent előről kellett kezdeniük és már nem voltak fiatalok. Anyám, az egykori ünneplés, tehetséges opera énekesnő, és apám, a különleges érzékkel megáldott műszaki feltaláló, nem tudtak már érvényesülni Magyarországon, a kitelepítést soha nem heverték ki. Engem mindig foglalkoztatott szüleim sorsa, s hogy az akkori események valódi hátterét megismerjem: történész lettem. Életművemként Európai béke rendezés 1943-1947 címmel könyvet írok, amit több nyelven szeretnék kiadni. Azzal szeretnék szüleimnek igazságot szolgáltatni, hogy ezt a korszakot kutatom szakmai síkon.

Az, hogy érzelmi kötődés vezette ehhez a témához, nem befolyásolja esetleg a szükséges szakmai objektivitást ?

Nem, mert én nem magyar oldalról vizsgálom, nem hungaricusként, nem érzelmileg dolgozom fel az eseményeket, hanem a "bírók" oldaláról, az amerikai, francia, angol, orosz levéltári kutatásaim alapján dolgozom fel az egykori dokumentumokat, és kutatom, hogy a korabeli nagyhatalmak, miként szabták meg a mai határokat. Egyezre ugyanarról a tárgyalásról négy különböző dokumentumot vizsgállok mindig, hiszen a béketárgyalásokon is a négy nagyhatalom képviselői ültek az asztalnál. Akkor a négy különböző nemzetiségű diplomata nem tudhatta, mit is jelentenek feletteseiknek, mit leveleznek titkos irataikban tárgyalópartnereik, én azonban most az időtávlatában mindegyikük szándékát világosan láthatom az egykori angol, amerikai, szovjet, francia titkos jelentéseket, levelezéseket egyszerre vizsgálva. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy minden olyan ismeret birtokában lehetek, amit a nagyhatalmak diplomatái a tárgyalásokon nem ismerhettek. Négy forrás vizsgálata persze három nyelv ismeretét is igényli, de ugyanakkor olyanfokú objektivitást tesz lehetővé, ami megkérdőjelezhetetlenné teszi munkám hitelességét. Az amerikai, angol, francia és orosz levéltárakat kutatva hatalmas forrásanyagra tettem szert, egész további életemet be fogja tölteni ennek feldolgozása és a kapott eredmények publikálása. Mint említettem, ezt tekintem életem művének majd.

A családi indítékok mellett milyen okok vezették, mint történészt e korszak vizsgálatában ?

Mindenki igazságkereső ember, a kutató hivatásánál fogva is az. Azért foglakozom ezzel a korszakkal, hogy megtudjuk, mi is történt a valóságban 1943 és 1947 között, amikor mai sorsunk keretei megjelentek, mert ez a mai határokat is jelenti egyben, valamint azt, hogy ki hogyan és hol él, milyen élete lett, hisz ez milliók sorsát érintette.

Czellár Judit

Megalakult a genfi 56-os Emlékbizottság

A Genfben és környékén élő magyar közösség, csakúgy mint a Genfi Magyar Egyesület tagságának zömét még ma is az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharc emigránsai képezik. Így természetes dolog, hogy a forradalom jövő évi, ötvenedik évfordulójának méltó megünneplése központi témává vált. Az ötvenhatos események résztvevői és szemtanúi felett is eljárt az idő és nagy a valószínűsége annak, hogy az ezt követő kerekasztalú évfordulón már csak erősen megfogyatkozott számban tudják majd a következő generációt, személyes élményeik alapján, ama dicsőséges és egyben tragikus napokra s azok tanulságaira emlékeztetni.

A Genfi Magyar Egyesület a 2006-os évet teljes egészében 56-os emlékévként tekinti, így minden rendezvényét ennek szellemében fogja megszervezni. Tekintettel azonban Genf nemzetközi politikai életben elfoglalt fontos szerepére, egy nagyobb lélekzetű, október 23-ára központosított megemlékezés sorozat szervezése is indokolt. Ennek keretében alkalom adódik arra is, hogy az ötvenhatos emigráció tagjai köszönetüket fejezzék ki Svájcnak a forradalom eltiprása utáni befogadó készségéért és önzetlen támogatásáért.

Az Emlékbizottság célkitűzése nem csak az ünnepségek megszervezése és az ahhoz szükséges anyagi háttér biztosítása, hanem a genfi és ezen keresztül a nemzetközi közvélemény mozgósítása is az 56-os történelmi események hamisítatlan és méltó megítélésére érdekében. Feladatai közé tartozik Svájc nagyobb városainak és a Svájci Államszövetség esetleges ünnepségeivel történő koordinálása is. Az Emlékbizottság a következő tagokból áll (alfabetikus sorrendben):

- de Chaillet Zsazsi, második generációs egyetemi hallgató
- Cseh Zsigmond, 56-os, a Genfi Magyar Egyesület elnöke
- Kiss-Borlase Egon, 56-os, a Genfi Magyar Egyesület pénztárosa
- Kukorelly Pál, 56-os, Cercle des Amis de la Hongrie
- Dr. Luka László, 56-os, Dies Academicus Hungaricus
- Nagy István, a Magyar Köztársaság tiszteletbeli főkonzula
- Nagy László, író
- Serdaly Dénes, 56-os, a Műegyetem Forradalmi Bizottságának volt tagja

Az Emlékbizottság számít a Genfben és környékén élő honfitársaink támogatására és segítségére, hogy az 56-os Forradalom és Szabadságharc ötvenedik évfordulójának megünneplése fontosságához méltó módon történjen. A bizottság további munkájáról a Genfi Magyar Értesítő hasábjain fogunk beszámolni.

Cseh Zsigmond

Közlemény

Tisztelt Tagtársaink!

Szeretettel meghívjuk az Egyesület 2005 december 12-én hétfőn este 20 órakor a Genfi Magyar Könyvtárban tartandó közgyűlésére. Napirend a következő:

1. Elnöki beszámoló.
2. Pénztárosi beszámoló.
3. A pénztári ellenőrök jelentése.
4. A vezetőség felmentése.
5. Ügyvezető elnök megválasztása.
6. Új vezetőség választása.
7. Az új vezetőség elképzelései az Egyesület 2006-os tevékenységéről, különös tekintettel az 1956-os Forradalom és Szabadságharc ötvenéves évfordulójára.
8. Egyéb.

Kérjük, hogy tagsági kártyáját hozza magával a szavazatok érvényességének esetleges ellenőrzése végett. Szívvelyes üdvözléssel:

az Egyesület vezetősége

A Genfi Magyar Értesítő szerkesztősége kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újéztendőt kíván minden kedves olvasójának!

A Genfi Magyar Értesítő évente ötször-hatszor jelenik meg. Az egyesület tagjai tagdíjuk fejében ingyenesen kapják.

Szerkesztik: Czellar Judit és Teleki Myza
Főszerkesztő: Cseh Zsigmond
Kiadja a Genfi Magyar Egyesület
Association des Hongrois de Genève
21, chemin de Terroux

CH - 1218 Grand Saconnex, Suisse
Tel. + 41 22 348 0814 Fax. + 41 22 348 0378
Drótposta: zscseh@bluewin.ch

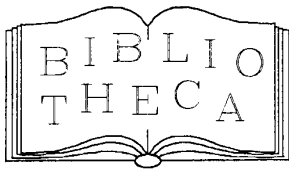
Jegyezze elő naptárába !

- **2005. december 4-én vasárnap**, délután 17 órakor hangverseny az Eglise St. François de Sale-ban. Chêne-Bourg, 16, ave. Petit-Senn. Fellépnek: Koloss István, orgona: Koloss Krisztina, cselló: Koloss András, bariton. *Belépés díjtalan, gyűjtés.*
- **2005. december 11-én vasárnap** 14 órától 17 óráig Magyar karácsony a Szent Bonifác templom dísztermében.
- **2005. december 12-én hétfőn** 20 órakor a Genfi Magyar Egyesület tisztújító közgyűlése a Könyvtárban.
- **Minden hónap** első és harmadik péntekjén 19 órától bibliaóra a Genfi Magyar Könyvtárban.
- **Minden hónap** első és harmadik szombatján 18 órától baráti beszélgetés korhatár nélkül a Genfi Magyar Könyvtárban, Popa Péter katolikus lelkipásztor vezetésével.
- **Minden hónap** első és harmadik vasárnapján 11:15-kor magyar szentmise a Szent Bonifác templomban.
- **Minden hónap** negyedik vasárnapján 11 órakor magyar protestáns istentisztelet a Saint-Léger kápolnában.

Ruchonnet Éva munkája a "Magyar vagyok" című sorozatból

MagyarOnline.net

 a világhálókapcsolat

Genfi Magyar Könyvtár

Nyitva naponta 9-től este 7-ig.

21, chemin de Terroux
CH - 1218 Grand-Saconnex, Suisse
Tel: + 41 22 798 80 73
e-mail: szabo.zoltan@bluewin.ch

CORINTHIA AQUINCVM HOTEL ★★★★★ B U D A P E S T

1036 Budapest, Árpád fejedelem útja 94.
Tel.: (36-1)436-4100 * Fax: (36-1)436-4156
E-mail: info@aqu.hu * www.corinthiahotels.com *
www.corinthia.hu

Budapest legrégebbi városrészében, az óbudai Dunaparton fekvő ötesillagos szálloda széleskörű szolgáltatásokkal várja mind az üzleti utazókat, mind pedig a pihenni, gyógyulni vágyó turistákat. A szálloda 310 modern, légkondicionált szobája, minden ízlést kielégítő, elegáns étterme és a hangulatos bárak mind-mind vendégeink kényelmét szolgálják. Az Executive Club emelet vendégei exkluzív környezetben élvezhetik a személyre szóló szolgáltatásokat és a modern kommunikációs technika előnyeit.

A hotel Aphrodite Health & Wellness Centrumában úszómedence, termálmedencék, jacuzzi, szaunák, gőzfürdők és fitnesssterem várja mindazokat, akik kikapcsolódásra és felfrissülésre vágnak. Speciális „wellness” kezeléseik kiváló nyugtató és stresszoldó hatásúak, és segítenek megteremteni a test energiáinak harmóniáját.

Konferenciák, fogadások, bankettek helyszínét adhatják elegáns, számtalan berendezési lehetőséget nyújtó rendezvénytermeik, melyeket a legmodernebb technikai berendezésekkel szereltek fel.

CORINTHIA HOTELS INTERNATIONAL

EXPERIENCE THE WARMTH, COLOUR AND VITALITY!

ELADÓ A RÓZSADOMBON

Budapest legszebb kerületében, egy 1800 m²-es telken 300 m²-es, felújításra szoruló ház. Érdeklődni lehet a 00 36 209 380 730 – as mobil-számon.

“STUDIO KODÁLY” ZENEISKOLA

64, rue des Vollandes (Eaux-Vives)
1207 Genève

Tel: 022 786 02 88 ; 022 349 22 82

E-mail: studio-k@sbluewin.ch

Zenei előképző 3 éves kortól.

Szolfézs, hegedű, zongora, furulya és cselló tanítás.

Néhány éve Genfben élő, középkorú, egyedül álló hölgy keres munkát. Tapasztalattal rendelkezik idős emberek gondozásában, takarítás, vasalás, gyermekfelügyelet, kertészkedes területén és ízletes magyar ételek készítésében.
Tel.: 078 817 2829, 079 623 11 65

Hosszabb távra munkát vállalkozok.
Nagy gyakorlattal rendelkezem
a szakács, felszolgáló, hentes és bolti eladói
szakmában.

Golgovszky László
Telefon: 003642278255
mobil: 0036309287751
mail: tamasgolgovszky@hotmail.com

Tanuljon magyarul, franciául, oroszul könnyen és gyorsan!

Érdeklődni: Czellar Juditnál a
(022) 797 0854-es telefonon vagy
a 078 789 0541-es mobilon.
E-mail: czellarjud@hotmail.com

Fotó

Keller Gábor Tamás
magyar profi fényképész minden szakmába vágó
munkát elvállal

Tel+Fax: 021 616 2739

COMPTABILITE – FISCALITÉ – CONSEILS

Svájcban végzett magyar közgazdász,
több éves adó és könyvelői tapasztalattal,
jogi személyek (Indépendants, Sàrl, SA, Holding
etc...)

minden térű pénzügyi adminisztrációját vállalja.

076 / 529 49 35

Tudatom, hogy “The Woman Without a
Face (Mary Magdalena)” című könyvem
kapható a Payot könyvesboltban,
(Angol könyvesbolt)

“Off the Shelf”

rive gauche 2-ik emelet.

Szudarovits Tibor

P.O.B. 3631

CH-1211 Genf 3

Hévíz és Keszthely közelében

Cserszegtomajon

a Festetics Pincében

350 fő befogadására alkalmas
egyedi kivitelezésű étterem népzenevel
és folklór műsorral
egész évben várja vendégeit.
8372 Cserszegtomaj, Palotaköz 1.
Tel. 83/382-300

**Háromszobás lakás a Palexpo
közelében hosszabb távra bútorozva
kiadó.**

tel: 036 20 537 1313

A Genfi Magyar Egyesület
az Internet világhálón:

www.ahg.ch

Association des Hongrois de Genève

A Militaria Budapest Kiadó gondozásában megjelent

v. **Galántay Erwin** angolnyelvű könyve: *Boy
Soldier, The Defense of Budapest 1944-1945, The
Rise and Fall of the Hungarian Vannay Battallion.*

Kapható: a lausanne-i Payot könyvesbolt
idegennyelvű osztályán.

**KÉNYELMES SZEMÉLYSZÁLLÍTÁS
BPEST-ZÜRICH-BERN-GENF-BPEST
HETENTE KÉTSZER KLIMATIZÁLT,**

televízióval felszerelt Mercedes busszal.

A (sárga rendszámú, fehér színű) busz indulása:

GENFBŐL szerdán & pénteken: 13h00

(a Cornavin főpályaudvar mögötti kisparkolóból)

BUDAPESTRŐL kedden & csütörtökön: 18h00

(a Nyugati pályaudvar McDonald's parkolójából)

Rezerváció +3630/951-9658 & +3633/315-516

Busztelefonok: +3630/556-9849 & 079/575-4626"

**SZEMÉLYSZÁLLÍTÁS
MAGYARORSZÁGRÓL**

hetente két alkalommal !

Indulás **BUDAPESTRŐL** Genfbe kedden és
csütörtökön 18:30 -kor a Déli Pályaudvarról.
GENFBŐL Budapestre szerdán és pénteken
13 órakor a főpályaudvar (Gare) mögötti
parkolóból.

Bacsa Laszlo : 06 30 989 50 88
Oszvald Gábor : 06 30 320 57 33
076 468 52 28

MAGYAR ERASMUSOS DIÁK MUNKÁT KERESÉK. 2006. július
végéig Genfben tartózkodó
olasz szakos, ERASMUS-ösztöndíjas magyar egyetemista, órái mellett
végezhető,
rendszeres pénzkereső elfoglaltságot keres hosszú távra. Permis B-vel
rendelkezem. Mindenféle megoldás érdekel (napközben, este, házkörűli
munkák, gyermekfelügyelet).

Latin és levéltár szakot végeztem. 3 év tanítási
tapasztalat, 3 év levéltári gyakorlat. Szakmai referenciák.

Mobiletelefon: 076/53-32-459. E-mail: gergosonnevend@hotmail.com

J
O
B
B
A
N

L
A
T
N
I

4, av. Bertrand, Champel
Tel. 347 47 66 Fax 347 08 26

J
O
B
B
A
N

H
A
L
L
A
N
I

Szemüvegkeretek: minden anyagi és esztétikai
igénynek megfelelően

Szemüveglencsék: szakmai tanácsadás

Napszemüvegek: bőséges választék az összes
világmarkából

Kontaktlencsék: színes és multifokális
kivitelben is

Hallókészülékek: ingyenes tanácsadás
Az AVS és az AI hivatalos szállítója

Nagyszerű ajándéktárgyak!

**Magyar honfitársainknak
jelentős árengedmény!**

**Hirdessen a Genfi Magyar
Értesítőben!**

Ecole Váradí S.A.

Institut de linguistique appliquée et
de communication professionnelle.

44, chemin Frank-Thomas, 1223 Cologny

80 óra egy nyelv körül

Angol, francia, magyar és még 33 nyelv
oktatása rendkívül gyors, korszerű,
kommunikáció-központú módszerünkkel.

Felnőtteknek, gyerekeknek, cégeknek.

Titkár(nő) képzés három hónap alatt.

Computer diploma egy hét alatt.

Szintmérő tesztet szívesen és ingyen készítünk.

Telefon: (022) 736 2874,

Fax: (022) 736 2884

Saáry Éva:

MESSZE MÉG A HATÁR ?

- Vigyétek magatokkal ezt az üveg rumot! - erősködött Rudi, aki idős édesanyjára való tekintettel nem hagyhatta el az országot. - Ki tudja, hová, milyen körülmények közé kerültek!? Szükségeitek lehet egy kis szíverősítőre!

Először nem akartuk elfogadni, aztán mégiscsak a zsebünkbe csúsztattuk a flaskát: úgysem volt sok csomagunk, csak a ruha, amit magunkra vettünk.

S okosan tettük! Ez a vonakodva magunkkal hozott üveg rum adott meleget és kitartást azon a pokoli éjszakán. Nélküle talán ma itt sem lennénk!

*

A hajnal nyirkos, és szállingózik a hó, midőn végigkopogunk a kihalt -csupán orosz tankok rémeivel teli- városon, át a hídon, a pályaudvarig, ahonnan reggelenként mindig indul vonat a nyugati határ irányába.

Négyen vagyunk: barátnőm Gitta, újdonsült vőlegénye, Rézsó Jóska és annak öccse Laci (vékonydongájú, jávorbajúszos fiatelembere).

Már a határ közelében járhatunk, midőn a kalauznő (aki egyébként főlegesen tartózkodik a vonaton, mert senkinek sincs jegye) végigfut a vagonokon, s harsány hangon, mintha csak a soros állomás nevét akarná közölni, bejelenti:

- Aki disszidálni akar, szálljon ki azonnal, mert a következő faluban ávósok és oroszok várakoznak!

A szerelvény lassít, és nagy csikorgással megáll Lébény előtt, a nyílt pályán. A kocsik tüneményes gyorsasággal ürülnek ki.

Délután 2 óra lehet. A hófelhők hasadékain bágyadtan szűrődik át a fény. Előttünk végtelen szántóföldek. - Most merre??

Semmi helyismeretünk nincs, de félünk nagyobb csoportokhoz csatlakozni, mert azokat könnyebben "lekapcsolják"; annál is inkább, mert az ilyen összeverődött nyájak élén rendszerint nagyhangú "vezérkosok" hűzöngnek, magukra vonva a figyelmet.

Behúzódnak egy kukoricagúlába ebédelni - mármint elfogyasztani a magunkkal hozott hideg elemózsiát.

- Vissza nem fordulunk semmiképpen! - szűrjük le tanakodásaink eredményét. - Majdcsak megtaláljuk a határt! A kalauznő azt mondta, nincs messze!

Az utakat elkerüljük. A házakat is. Meg-megbicsakló bokával, de eröltetett menetben törünk előre - vaktában. A keményrefagyott rögök között keserves a járás, de senki sem panaszkodik (ilyen helyzetben nincs mit panaszkodni).

*

November végén rövidek a nappalok, hamar beáll a sötétség. Délután 6 körül már alig látunk, s számunkra kezdetét veszi életünk leghosszabb éjszakája, mely görög hitregék alvilági bolyongásait idézi. Arcraborult hullák, földre terített térképeiket suba alatt, zseblámpával tanulmányozó, vitakozó csoportok s egy fekete folyó (Rába? Rábca?), amelynek hosszában ide-oda kell vándorolni, mivel az összes hidakat fölrobbantották. Kapzsi parasztok, akik jó pénzért rossz tanácsot adnak, s a legkritikusabb helyen és pillanatban hagyják magukra védenőiket, de jószívű, szolgálatkész határőrök is, akik pusztán azért fagyoskodnak a kegyetlen éjszakában, hogy segítsék a menekülőket.

Kóborlunk, keringünk össze-vissza. Látunk ugyan időnként színes rakétákat felroppenni valahonnan a közelből, de félünk tőlük, s igyekszünk őket messzire elkerülni.

Élesen kirajzolódik emlékezetemben még ma is egy csőszkunyhónak a képe. Petróleumlámpa fénye világítja meg az ágakból, levelekből összerótt falakat. Rongyokból vetett vacok, pár kosár őszi alma és egy nyöszörgő öregember... Nekiindult a határnak, de kifiamította a bokáját. Övéi elmentek, magára hagyták. Most mihez kezdjen??

Hajnal felé egyre hűvösebb lesz, s ebben a különben nyomasztó időszakban kétségeink erőre kapnak. Már azon töprengünk, hogy vissza kellene fordulnunk. Végsőkéig elcsigázottak, éhesek vagyunk. Vacogunk az idegfeszültségtől és a dermesztő hidegtől. Akkor vesszük elő a rumot, amelynek minden csöppje forró tűzként árad szét tagjainkban.

- Nem lehet messze a határ! Már nem lehet messze! - támad föl ismét szívünkben a remény.

*

Pirkad, amidőn megpillantjuk az első határőrtornyot. Halvány körvonalakkal bontakozik ki a téli ég szürke egyhangúságából.

Végre biztosak vagyunk a dolgunkban. Utolsó erőnket összeszedve iramodunk neki.

Recseg-ropog a világ... Minél óvatosabban próbálunk lépegetni, annál fülsiketítőbb a lárma.

- Úristen! Ez egy nádas!

Zsombék, ingovány, víz... ki tudja, mi van a lábunk alatt?? Szerencsére, mindenfelé tompán csillog a jég.

Egyszerre halljuk, hogy valaki lélekszakadva fut utánunk.

- Megölöm! - sziszegi Jóska. - Nem hagyom magam elfogni!

S már fordulna is vissza, mint "a sértett vadkan",

midőn megszólal egy hang:

- Ne féljenek! Jót akarok! - lihegi már messziről. -
Határőr vagyok, megmutatom maguknak az utat. Ha nem vigyáznak, elmerülnek.

Lecsöndesedünk. Bevárjuk. És csakugyan
elmagyarázza, hogyan, merre kell mennünk.

Kiérünk a nádasból, végre szilárd talajra. Már
teljesen világos van. Jól lehet látni a tornyokat, a vígasztalan
tájat, sőt az osztrák vöröskereszteseket is, akik autóik
mellett várakoznak.

De köztünk van még egy patak!

- Belegázoljunk??

Ekkor vesszük észre hátunkban (vagy 200 méterre)
az orosz járőrt. Óvatosan, halkán jönnek, kezük a
géppisztoly ravaszán...

Gondolkodás nélkül ugrunk neki a víznek.
Szerencsére, kemény páncél földi. Még csak meg sem
reccsen alattunk. A ruszki pedig -határközelben lévén -
már nem lőhetnek.

*

A vöröskeresztesektől tudjuk meg, hogy a színes
rakétákat, a menekülők tájékoztatására (irányjelzőnek) ők
lőtték föl.

- Ó, ha tudtuk volna!

De most már mindegy.

Megisszuk a kezünkbe nyomott forró teát, és
összecsukunk "mint a collstokk". Hullaként raknak föl
bennünket a kis buszokra, hogy bevigyenek a legközelebbi
(andau?) iskolába, ahol a hevenyészett szalmazsákokon
kialudhatjuk magunkat. Van, aki két napig föl sem ébred.

1981

(2005)

Meghívó

2005 december 4-én, vasárnap 17h-kor

rendezendő hangversenyre,
a St.-François de Sale templomban,
Chêne-Bourg, 16, Ave.Pt. Senn.

Fellépnek:

Koloss István, orgona

(a budapesti Szent István bazilika organistája)

Koloss Krisztina, cselló

Koloss András, bariton

Belépés díjtalan, gyűjtés.

Felhívás

Kedves Olvasóink!

Bizonyára mindannyian tudják, hogy
jövőre ünnepeljük az 1956-os forradalom
ötvenedik évfordulóját. Ebből az alkalom-
ból szerkesztőségünk felkér minden hon-
fitársunkat, aki kedvet érez hozzá, hogy
írásával - ami lehet visszaemlékezés, le-
vél, elbeszélés, vers, személyes vallomás
esetleg dal - osszák meg velünk 1956 -os
emlékeiket. A fiatalabb generáció jelent-
kezését is várjuk, hogy megírják, mit is
jelent számukra ez a szó:
ezerkilenszázötvenhat.

Kérjük, küldjék szerkesztőségünkbe
írásaikat - névvel vagy jelíggel ellátva -,
hogy ily módon színesítve tartalmát,
újságunk, a Genfi Magyar Értesítő is
részt vehessen e félévszázados évforduló
méltó ünneplésében. Az írásokat érkezési
sorrend szerint közöljük.

Várjuk jelentkezésüket!

a Szerkesztőség

Tollas Tibor:

Október 23

Rian a föld a falak dölnek,
Kék harsonákkal zeng az ég.
S barlangjából a dohos könek
Az ember újra fényre lép.

Fonnyadt testünket záporozza,
Sápadt arcunkra hull a nap.
Szédülten szinte tántorogva
Szabadság, szívjuk sugarad.

Sötétből tárul ki a szívünk,
Bíbor virág a föld felett.
A szolgaságból fényt derítünk,
Fegyver nélkül is győzteset.

Tirts Tamás, országgyűlési képviselő beszéde a Genfi Magyar Egyesület 2005.október 23-i ünnepségén

Mindannyian, itt az Alpok, a Kárpátok és az Adriai-tenger vidékén megküzdöttünk, megszenvedtünk egy békésebb, boldogabb következő ezer évert. Pedig ha megfogadtuk volna a magyar királyságot megalapító Szent Istvánnak a fiához, a szintén szentté avatott Imréhez és utódaihoz szóló "intelmét", akkor talán máshogy is alakulhatott volna: "Kérek, megparancsolom, hogy mindenütt és mindenki-ben a szeretetre támaszkodva ne csak atyafiságodhoz és rokonságodhoz, vagy főemberekhez, avagy gazdagokhoz, a szomszédhoz és az itt lakóhoz

légy kegyes, hanem még a külföldiekhez is, sőt mindenképp, aki hozzád járul. Mert a szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz".

Ezt a nemes gondolatot mi magyarok, gyakran és szívesen idézzük, mint a tolerancia, a jószomszédi viszony, a diplomáciai figyelem és készség alapdokumentumát. Eleget nem hangsúlyozható büszkeséget jelent számunkra, hogy államalapító Szent István királyunk nem a körülöttünk élő népek harcos megtámadójaként, hanem éppen ellenkezőleg, egy nemes és nagyvonalú magatartást képviselő, baráti együttműködést szorgalmazó uralkodóként írta be magát történelmünkbe.

Magyarországon, ahogy az 1000. év körüli Közép-Európában sokfelő, a királyság megalapítása majdnem egybeesett a kereszténység felvételével. Az uralkodók az égietől származtatott evilági hatalmukat nem a profán történelemben, hanem az üdvtörténetben látták megalapozva. A népük iránti elkötelezett cselekvés mellett a hit védelmezését tekintették legfőbb feladatuknak, egyszemélyben voltak királyok és apostolok, és ez teremtette meg a többi keresztény uralkodóval való szellemi és szakrális közösséget, ami a későbbi polgári Európa jövőjét megalapozta.

Egyház és állam, kereszténység és magyarság olyannyira szétválaszthatatlan egységet alkotott, hogy máig a Szent Korona a magyar államiság legfőbb jelképe. A századok során minden elveszett, de a korona, az ország és a nemzeti függetlenség megtettesítője mindig megmaradt, pedig hányatott sorsa volt. A tatárok elől Dalmáciába kellett vinni, a török elől Sopronba, Bécsbe, később a Habsburgok elől Debrecenbe. Ásták föld alá, tették bölcsőbe, rejtették szalma közé, padló alá, vagy csempészték benzines hordóba. A korona a magyarság kollektív emlékezetének hordozójává vált. Egy nép, ha emlékei, hagyományai, meséi, mondái, legendái vannak, és ezeket nemzedékek tucattjai adják egymásnak tovább szájról szájra, akkor elpusztíthatatlan. A magyarság Kelet és Nyugat érintkező pontjában számtalanszor állt a pusztulás szélén, de megmaradt. Hiába égette porig a tatár, dúlta a török, rabolta a Habsburg császár. Volt példa rá, hogy országnyi területek váltak néptelenné, de újból benépesültek. Mi tarthatta életben az itt élő népeket? Csak a hagyományokon keresztül elsajátított hit, hogy a történelem nem értelmetlen, vak, céltalan véres dráma, hanem értelem és szeretet által irányított folyamat.

A múltra való emlékezés nem a visszavágyás, hanem az örök, új életrehívásnak pillére, amely a múlt kibővült elemeiből támad és megteremti a jelent, mely reméljük jobb lesz, mint amiből felépült. A múlt mindig tudatában van a hagyománynak és a jövőt akarja. A tradíció adja azt a mértéket, mely megszabja azt a minimumot, amire törekedhetünk, de ez önmagában kevés, mert az érték, melyet meg kell teremtenünk: a jövő, amely képes az ifjú nemzedéknek mindazt a lehetőséget biztosítani, ami szükséges az élet méltóságához.

Ehhez elkerülhetetlenül otthonra kell találnunk. Tamási Áron írónak talán legszebb gondolata: "Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne." Aki hazatalál az olyan gondolati-érzelmi biztonságba kerül, mely eltéphetetlen szálakkal fűzi az élethez. Mi ezer esztendeje hazataláltunk, és azóta nemcsak a szűk pátriánkban, hanem ennek a soknemzetiségű térségnek az egészén, mert a kultúránk, a vallásunk, a gyökereink annyira szoros kapcsolatban vannak a világnak ezen részével, hogy amikor a hazát említjük, akkor Európát is értjük rajta.

A kultúránkat oly sűrűn átszövik a közös múlt emlékei, hogy lehet-

len lenne szétválasztani. Ha budapesti Erzsébet-hídról feltekintünk a keresztet felénk mutató olasz származású Szent Gellértra, Wartbug várában felidézük a magyar származású Szent Erzsébet legendáját, vagy Lengyelország egyik magyar védőszentjének Boldog Kingának az élettörténetét hallgatjuk, akkor mindannyian a magunkénak valljuk őket. Ha meghallunk egy népdalt valahol Közép-Európában, máris visszacseng egy magyar variációja. Száz évvel ezelőtt Európa "kibővült", teljesé vált a Kárpát medencével, az itt letelepedő emberek közösségével. Új, sokszínű szellemi-kulturális erőter született. Ettől az időtől fogva Európa nem lehet teljes ennek a régióknak a hagyománya, erkölcsé, művészete, egyáltalán a jelenléte nélkül. Az akkor létrejött államok első ezer éve sem volt könnyű, de reméljük, hogy a nemrég visszanyert függetlenségünk már végérvényes.

Nekünk, és sokaknak a környezetünkben a 2005. év a kommunista diktatúra bukásának 15. évfordulóját is jelenti. 15-16 éve mi magyarok először érezhettük át, hogy mit jelent a szabadság mámore. Igen, Önök is gondolom ugyanazt érezték, mint mi a szabadság elemi erővel nyilvánult meg, és nemcsak arról volt szó, hogy fiatalok és önfeltek voltunk, hanem tényleg, egyéni és társadalmi értelemben egyszerre és szétválaszthatatlanul szabadok. A régi, tőlünk teljesen idegen aljas és ostoba világ összeomlott, és az új még csak születőben volt. Két világ között a senkiföldjén éltünk, ahol egyetlen közös cél éltetett valamennyi-ünket: egy új szabad élet megteremtése.

Ez illúzióktól sem volt mentes, és hamarosan mindannyian ráébredtünk, hogy a vágyainkban élő Nyugat egészen más a valóságban. De 1989-90-ben olyan hónapokat élhettünk át, amit sohasem lehet elfelejteni. Még ma is megborzongok, ha eszembe jut 1989. június 16-a, Nagy Imrének, 1956 miniszterelnökének és társainak újratemetése. Ők, akik a kommunista diktatúra áldozatai voltak 31 éven át fekdtek jeltelen sírban, arccal lefelé eltemetve. A gyilkosoknak nem volt bátorságuk szembenézni áldozataikkal. Lelkiismeretük sem igen lehet azoknak, akik karácsonykor is akasztottak, vagy a 16 évesen haláraitált forradalmár fiút, Mansfeld Pétert, megvárva nagykorúságát, 18. születésnapján kivégezték.

Az újratemetésen százezer ember került eufórikus hangulatba, és az egyik pillanatban sírtak, míg a másikon éljeneztek. Ezen a napon hangzott el nyilvánosan 1956 óta először, Orbán Viktor, későbbi miniszterelnök szájából az a felszólítás, hogy vonják ki a szovjet csapatokat hazánk területéről.

A szovjetek kivonultak, halottaink azóta megjelölt síroknak pihennek. A II. világháború utáni ötven év szörnyűségeit nehéz elfelejteni, de már az is sokat segít, hogy beszélhetünk róla, nyugodtan vállálhatjuk 1956 szellemét, mely szerves folytatása a magyar függetlenségi hagyomány-nak.

Milyen örökséget hagyott ránk a totalitárius rendszer? A polgári létet szétverték, mert az akkori vezetés felismerte, hogy a szabadságnélküliség legfőbb garanciája a társadalom polgárosultságának lehetőleg teljes kiirtása. Ehhez az kellett, hogy két ősi tabut felmondjanak a kommunisták: a tulajdon sérthetlenségét és a családot, mint a polgári értékvilág hordozóját, majd fokozatosan az összes társadalmi kötődést: nemzetet, kulturális tradíciót.

Márai Sándor annak idején "Az egy polgár vallomása"-ban így látta a polgárság jövőjét: "az eszmények, melyekben hinni tanultam, mint megvetett ócskaságok kerülnek nap mint nap szemétdombra, a nyájösztön rémuralma terjed el az egykori civilizáció óriási területei fölött. A társadalom, amelyben élek, nemcsak a szellem csúcsteljesítményei iránt közömbös már, hanem a mindennapok átlagának emberi és szellemi stílusával szemben is."

A mai kor polgárságának egyik üzenete az, hogy vissza kell állítani a diktatúra időszak alatt megrokkant értékrendet, mert erkölcsi megújulás nélkül nem válhatunk se európaivá, se múltunkat vállaló, önmeghatározásra képes polgárokká!

A mai ember drámai szituációja, hogy képes-e egyensúlyt felállítani a saját nemzeti és vallási kultúrája, saját erkölcsi és szellemi értékvilága, illetve a globalizáció által hordozott értékek között, hisz bármelyik teljes elutasítása képtelenség, így e kettősséget végig kell küzdenie. A harma-

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

dik évezred kezdetének ez a legnagyobb dilemmája Európában. Vajon mennyire lesz képes ellenállni a globális kihívásoknak a kétezres éves keresztény kultúra és a polgári demokrácia. Európa belépett abba a korbba, ami már öregnek számít, és csak reméljük, hogy nem aggnak. Az európai kultúra veszélyben van, mert az értékei kerültek veszélybe, egy olyan globalizált világ nehezedik rá, mely az értékek helyébe csak a fogyasztói érdeket állítja.

A magyar nép Kelet és Nyugat találkozásánál, a germán, szláv és latin világ közé ékelődő, attól azonban különböző etnikum. A mérleg nyelve hol Kelet felé, hol Nyugat felé billent. A magyarság sorsa egyértelműen a nyugati civilizációhoz sorakoztatja, bár a közönyös Nyugat erről soha tudomást sem akart venni. Hamvas Béla nemzetkarakterológiája szerint a magyarság jellemében Európa nyolc "geniális alkotóerejéből" öt fellelhető. És e nép sok hatást magába olvasztó, gazdagon rétegzett lelkületét egyetlen rendezővel megalapozni nem lehet. A magyarság e földbe öt gyökérrel kapaszkodik. Életében a Nyugat tevékenységre épülő racionalitása éppúgy jelen van, mint Észak derengő, bánatos líraisága, az Alföld sóvárgása a szellemi szabadságra, Erdély bizánci rafináltsága és Délnyugat mediterrán oldottsága.

Épp e sokféleség teszi a magyart egyedivé és ez adja küldetésstudatát. Az elmúlt ezer esztendőben az volt a küldetése, hogy Európa védőbástyája legyen. Reményeink szerint az előttünk álló ezer esztendőben könnyebb és kevésbé szenvedésekkel teli időszak vár rá. A kommunista szellem híján volt a felelősségérzetnek, nem ismerte fel, hogy az értelem megvetését erkölcsi elvadás követi. Az erkölcsi romlás hátterében ott sűrűsödött a tömény emberi ostobaság. A vezérek kizárólagos jogává vált a gondolkodás, a szellemi igénytelenség dicsőregetést kapott, az egyéb igénytelenség meg követelmény volt. Csak a félelem vagy a sunyi érdek adták meg az esélyt a túlélésre.

A kommunisták által meghirdetett új erkölcsi rend fogalomhasználatába zavarba ejtette az egyszerű embereket, mert alakilag megegyeztek a polgári etikával, ám tartalmilag szöges ellentétben álltak vele. Az egyenlőséget, igazságosságot nem jogi értelemben használták. Az egyenlőség számukra a magántulajdon megszüntetését jelentette, az igazság, a kommunizmus diadalának érvényre juttatását, a szabadság a társadalmi, erkölcsi, közösségi kötelekkel alóli felszabadulást, vagyis az erkölcsi korlátok teljes felrúgását. Számukra a jó nem etikai kategória, hanem egyetlen cél mindenáron való magvalósításának szándéka volt.

A Szovjetunióban Lenin alatt halványan még létezett valamelyes kötődés a valósághoz, de Sztálin alatt már semmi, és a közép-európai államokban már ennek a cinikus, nyers erőszakra épülő rendszernek a kiválasztott vezetői ragadták meg a hatalmat. Az általánossá váló félelem légkörében bárkit elvhittek, megverhettek, bebörtönözhettek, kivégezhettek. Nem lehetett biztosan tudni, hogy mikor kerül sorra az ember, akár pártag, akár nem, akár rendőr, akár rabló.

1948 után a diktatúra az élet minden területét behálózta. Utólagos felmérések alapján ebben az időben és későbbiek során is mintegy másfél millió emberről gyűjtöttek adatokat. Az akkori magyarországi viszonyokat tekintve elmondható, hogy minden hatodik ember meg volt figyelve. Szinte minden magyar családban találni olyan embert, akinek az életét megkeserítették. Sokkal riasztóbbak azok a számadatok, amelyek a halálos áldozatokról tudósítanak. Magyar területről a szovjetek körülbelül 700 ezer, míg Lengyelország keleti területeiről több mint egy millió embert hurcoltak el Belső-Oroszországba. Csak pár tízezer ember tért vissza közülük. Elmondhatjuk, hány száz millió ember szenvedett vagy halt meg a kommunista diktatúrák önkényében. Megérteni nem fogjuk, csak akkor, ha egyéni sorsokon keresztül ismerjük meg ennek a világnak a borzalmaikat.

A magyar rendszerváltozás megértéséhez, érdemes fölidéznünk a XX. század történelmét egy sajátos szempontból. Ugyanis a XX. század során ki önkényes történelmi csoportosítással had mondjam azt, hogy 1990 volt a harmadik olyan rendszerváltási kísérlet, aminek folyamatát még ma is éljük

Az első átmenet, a magyar állam teljes átszervezése az I. világháborút követte, amikor Magyarország a világháborút lezáró békeparancs következtében Közép-Európa legkisebb és leggyengébb állama lett. Magyarországot a XVI. század óta nem érte ilyen katasztrófa. Nemcsak kisebbek lettünk, hanem önértetünk is mély sebet kapott, az igazságérzetünk is megrendült és súlyos identitás-válságba jutottunk. Képzelnék el, az egykor Olaszországnál és Angliánál nagyobb országot megfosztották

területe kétharmadától, több mint 3 millió magyar került idegen állam fennhatósága alá. Békediktátum következtében piacainktól elvágtak, ipari létesítményeink, vasútvonalaink, bányáink nagy részétől megfosztottak, jóvátétel fizetésére köteleztek, szinte reménytelen gazdasági helyzetbe kerülünk. Politikailag elszigetelve, katonailag lefegyverezve és ellenséges országok gyűrűjébe zárva kellett új életet kezdeni.

És akkor Magyarországnak egy új államot kellett alapítania a régi helyett, hiszen az Osztrák-Magyar Monarchia társországaaként nem volt teljes önálló intézményrendszerünk. Nem volt önálló valutánk és nem voltak külképviseleteink sem, hogy csak néhány példát említsék. És egyetlen évtized alatt, amikor éppen ugyanazokra a képességekre volt szükség, mint 1990-ben, akkor az I. világháború után, Bethlen István miniszterelnöksége alatt tíz esztendő elegendő volt, hogy az ország talpra álljon, intézményeket hozzon létre. Intézményei tekintélyt sugárzóan működjenek, a gazdaság fejlődési pályára álljon és kitörjünk a külpolitikai elszigeteltségből. És bizony a két világháború között Bethlen István munkájának végén Közép-Európában Magyarországot számították, tartották nyilván a legstabilabb államként.

A második rendszerváltoztatási kényszer akkor köszöntött Magyarországra, amikor véget ért a II. Világháború. A történelmet mindannyian ismerjük, nem szükséges fölidéznem. A II. Világháborúban Magyarország is súlyos veszteségeket szenvedett, meghalt a teljes vidéki magyar zsidóság, a frontokon több mint 450 ezer ember lelte halálát és hadifogságba közel 1 millió ember került. 1944 és 45 tavasza között, lényegében egyetlen év leforgása alatt Magyarország kétszer került idegen, totális diktatúrák uralma alá. A rövid és súlyos veszteségekkel járó náci megszállást felváltotta a szovjet, amely immáron hosszú időre rendezkedett be. Mindannyian tudjuk, de mondandóm szempontjából az az igazán érdekes, hogy ugyanúgy, ahogyan a náci, a szovjetek is kész listákkal érkeztek Magyarországra. Fogolyként elvittek mindenkit, akit ellenfélként tartottak számon, és amely réteg korábban a hagyományos magyar államiság alapját adta. Egy éven belül kétszer lefejezték a magyar társadalmat, s a magyar társadalmat irányító elitet.

Ezért mondom én, hogy a II. világháború utáni rövidre szabott 3 esztendő mégiscsak egy, az 1990-hez fogható nehéz helyzetből való kilábalási kísérlet időszaka volt és akkor Magyarország három év alatt az oroszok és a kommunisták árnyékában kialakított egy új államot, megalakított egy köztársaságot, lefektette annak alkotmányos alapjait, hatalmas lépésekkel haladt előre az újjáépítés tekintetében és kezdett megbecsültséget kiharcolni magának. Ez volt az, amit lényegében 3 évvel a II. világháború után következő totális kommunista hatalomátvétel megszkított. Mégis ezt a 3 évet is tekinthetjük úgy, mint egy új társadalmi rendszer alapjainak megteremtésére tett kísérletet.

Így érkezünk el a harmadik kísérlethez 1990-be. És most engedjék meg, hogy akkor egy sajátos nézőpontból mondjak néhány szót arról, hogy miképpen látom én a magyar átmenet karakterét. 1989-ben Magyarországon a magyar emberek a Kádár-rendszerrel kötött kényszeralkukjukat fölmondták. Ennek a sajátos magyar alkunak az volt a lényege, hogy bizonyos mértékű szabadságot engedett a magánéletben, nagyon korlátozott még a gazdasági életben is, cserébe azonban elvárta az emberektől, hogy semmilyen politikai kezdeményezést ne tegyenek. Ezen a paktumon nyugodott 1963 után, egészen 1989-ig a magyar társadalom egyensúlyrendszere. Ez bomlott föl 1989-ben, amikor az emberek úgy döntöttek, hogy mégiscsak politikai kezdeményezéseket indítanak el.

Magyarországon miért nem volt szükség erőszakra a rendszerváltáshoz és miért nem egyetlen nagy tömegdemonstráció, mégoly békés tömegdemonstráció vagy annak rövid időre korlátozódó sorozata volt, amely kikényszerítette a politikai változást? S a választ erre 1956-ban találjuk meg.

Amit most mondok, azt csak saját élményekkel tudom alátámasztani és nem tudományos elemzésekkel. De amikor 1989-ben az akkor hatalmat gyakorló kommunista elittel szembeni tárgyalásokba bocsátkozott az akkori ellenzék, akkor nekünk végig az volt az érzésünk, hogy a velünk szemben ülő kommunisták félnek. Ma már nehéz ezt felidézni, mert az egész átmenet békés jellege teljesen természetesnek tűnik. Ma már nehéz az akkori bizonytalanságotok pontosan visszaidézni, de akkor, akik az ellenzéki oldalról, vagyis mi, részt vettünk ezeken e tárgyalásokon, végig úgy éreztük, hogy lappang itt valami megfoghatatlan, de nagyon súlyos félelem, amely 1956-tal magyarázható csak. 1956 volt az egyetlen olyan közép-európai ellenállási kísérlet, ahol a kommunista hatalmat gyakorlóknak fizikai félelmei lehettek, voltak és joggal. Csak a magyar

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

kommunisták tapasztalták azt meg, hogy milyen az, amikor egy egész nép indul meg velük szemben. És nem tudni mi módon, de előbb-utóbb csak számot kell adni arról, amit elkövettek. Csak a magyar kommunisták tapasztalták meg azt, hogy milyen az, amikor a Szovjetunió egyszerűen lemond róluk és magukra maradnak. Ez az érzés csak Magyarországon létezett. Meggyőződésem szerint ez magyarázza egyébként az '56-ot követő Kádár-rendszer sajátos, puha jellegét. Hiszen a tanulság nyilvánvaló volt a hatalmat fenntartók számára. Az első tanulság talán úgy fogalmazódhat meg: soha nem szabad lockáztatni a nyílt szembenállást és a nyílt konfrontációt. A második tanulság pedig, hogy időben észre kell venni, ha a Szovjetunió magunkra hagy bennünket.

Ez a két tanulság motiválta szerintem a tárgyalások során a hatalmat akkor még minden elemében, munkásörszéggel, hadsereggel, rendőrséggel, sorolhatnám tovább, gazdasággal, szellemi befolyással, rádióval, tv-vel, az újságokkal kezében tartók oldalán. Ez magyarázza, hogy a másik oldal abban volt érdekelt, hogy tárgyalásos átmenet történjen Magyarországon. És ez magyarázta azt, hogy a korábban csak a gazdaságban bekövetkezett reformokat, amiket inkább csak hátrálásnak nevezhetnénk, úgy döntöttek, hogy ki kell terjeszteni a politikai életre is. Tehát a magyar átmenet, egy tárgyalásos átmenet volt, amelynek végén a szabad választások álltak.

Ha van egyáltalán bármi indoka, hogy egy 1956 után született embert meghallgassanak 1956-tal kapcsolatban, az nyilván csak az lehet, hogy vajon a mai fiatalabb generáció számára mit jelent 1956? Következőképpen arról is szeretnék beszélni, hogy '56 kapcsán mi foglalkoztatja a mai fiatalokat, mármint azokat közülük, akik érdeklődnek a közügyek iránt.

Szokás manapság Magyarországon az 1990-es rendszerváltásnak a békés, úgymond tárgyalásos jellegét szembeállítani '56 forradalmi karakterével. Ez a különbségtétel indokolt, de hozzá kell tennem, hogy a mi emlékeink az 1990-es rendszerváltásról eltérnek a ma általánosnak látszó korfelfogástól. Mi nem tagadjuk, hogy 1989-ben tárgyalások készítették elő a politikai változásokat, ám úgy gondoljuk, hogy a magyar nép nem maradt kívül ezeken a változásokon.

Volt néhány olyan rendkívüli tömegmegmozdulás, amely a tárgyalóasztalnál ülő - a mi legjobb hitünk és bizodalomunk szerint - az ország érdekeit képviselő ellenzéki erőket segítette. Emlékezzenek 1988-ban a romániai falupusztítás miatti, Hősök terén megtartott tüntetésre, a "zöld" ügyekben, a Duna-gát miatt kirobbant hatalmas tömegtüntetésre a Parlament előtt, 1989. március 15-ének nagy tömegmegmozdulásaira, és végezetül 1989. június 16-án ak tömegdemonstrációjára, amely az akkori politikai rendszernek megadta az erkölcsi kegyelemdőfést.

A mai fiataloknak van tehát némi tapasztalata, van némi személyes ismerete arról, hogy milyen az, ha egy országban sokan akarják egyszerre ugyanazt. Ám kétségtelen, hogy a mi élményünk messze elmarad attól a katarzistól, melyet 1956 forradalma jelentett.

Talán egy ilyen körben is megengedhető, hogy egy akkori tréfával érzékeltessem az 1989-es hangulatot. A történet így szól: Grósz Károly utazik a villamoson 1990 tavaszán, és rálép a mellette álló lábára, aki erre pofonüt. Ebben a pillanatban a másik oldalon álló is pofonüt Grósz Károlyt, aki riadtan kérdezi: De hát uram, azt még csak megértem, hogy ő, akinek ráléptem a lábára, elégtételt vesz rajtam, de mondja meg, hogy ön miért bántalmaz? Mire a válasz: Azt hittem elkezdődött.

Ezt azért meséltem el, mert talán így sikerül bemutatnom azt az óriási történelmi távolságot, ami bennünket, kései utódokat elválaszt azoktól, akik az igazi szabadságharcot és forradalmat átérték. Nem csoda tehát, ha az a generáció, amelyhez én is tartozom, és amely 1956 után született, lelki alkatában, eltökéltségében, talán fizikai állóképességében, és talán szellemi erejét tekintve is, mégis csak elmarad az '56-os nemzedéktől.

Azt szokták mondani, hogy egymáshoz közeli időpontban született embereket, fiatalokat a közös élmények tesznek politikai nemzedékké. Nekünk ez az élmény az 1990-es rendszerváltás volt. Ezt azért kellett előrebocsátanom, mert talán némi magyarázatot adhat arra, hogy az 1956 után született fiatalok miért tűntek hosszú éveken keresztül érzéketlennek a magyar politikát, '90 és '94 között mélyen átjáró történelmi viták iránt. Volt egy tévedésünk, amelyben szinte kivétel nélkül osztoztunk, függetlenül pártállástól, tekintet nélkül mindenfajta személyes előéletre:

mindannyian azt hittük, hogy tulajdonképpen a politika nem szól másról, mint a magukat világosan megmutató érdekek, és a jövőről szóló elképzelések versenyéről. Azt gondoltuk, hogy a politikában nem az a feladata, hogy a múltat értelmezzük, tanulságait megvonjuk, hanem sokkal inkább az, hogy az adott ország előtt álló kihívásokra a lehető legraktikusabb válaszokat próbáljuk megtalálni. Úgy gondoltuk, más kifejezéssel élve, hogy a politika lényegében a jövőképek versenye.

Olyan negyven esztendő után, amikor a népünk történelmét teljes egészében átírták, amikor a kommunisták rájöttek arra, hogy a jelen hatalmának megragadása leginkább a múlt átírásán keresztül lehetséges, nos, ilyen negyven esztendő után be kell látnunk: a politikát hosszú időn keresztül uralni fogják még Magyarországon a múltból vallott nézetek versenyei is. Három olyan leckét kaptunk, amely rávilágított arra a tényre, hogy a múlt kérdései a mai politikában sem kerülhetők meg.

(1) Az első ilyen élmény akkor ért bennünket, amikor azt tapasztaltuk külföldön járván-kelvén, hogy még meg sem alakult az első demokratikus választott magyar kormány, hogy-hogy nem, máris a régi, múltból származó minősítéseket és vádakat ragasztották rá az éppen akkor megalakuló magyar parlament legnagyobb erőire. Így lett az akkor megalakuló Antall-kormány még első döntését megelőzően nacionalista, múltba forduló, a Horthy-kurzust föleleveníteni akaró kormányzat.

(2) A második lecke '56-tal függ össze. Azt hittük 1990-ig, hogy értjük 1956-ot. Azt hittük, tudjuk, mi az üzenete az 1990-ben megalakult magyar parlament számára. Azonban '90 és '94 között kiderült, hogy '56 megítéléséről, arról, hogy mégis kinek a forradalma 1956, nem volt egyetértés a magyar politikában. Versenyfutás, küzdelem indult meg 1956 igazi tartalmának meghatározásáért, maguk között az '56-osok között, az elemzők között, s megindult a pártok között is.

(3) A harmadik kijózanító esemény az 1994-es, majd a 2002-es koalíció megalakulása volt. Hiszen nyilvánvalóvá vált, hogy az a koalíció nem egyszerűen csak a Kádár-rendszer hatalmi elitjének érdekeit védeni akaró együttműködés, hanem elemzések kimutathatják azt is róla, hogy az érdekközösség mögött mélyen húzódó szellemi, ha úgy tetszik ideológiai közös pontok is találhatók. Ebből pedig az is következik, hogy azok, akik ellenzékben maradtak, nem egyszerűen csak pragmatikus érdekek által vezérelt koalícióval találják magukat szemben mind a mai napig, hanem olyan ellittel, amelynek összetartó erejét, ideológiai közös alapját bizony olyan meggyőződések, események és személyes tettek jelentik, amelyek 1956-ba, leginkább pedig az itt említett megtorlások időszakára nyúlnak vissza.

Az a generáció, amely személyesen nem élte végig '56-ot, de '56 forradalma számára fontos, politikai nézeteinek lényegi részéhez tartozik, amely úgy gondolja, hogy tanulságot akar levonni 1956-ból, mert '56 a saját múltja része, nos, annak a generációnak nincs kivel, és nincs miért megbékélni. Nekünk történelmünk van, amin belül az egyik fontos tanulságot hordozó eseménysor maga 1956. A mi generációnknak talán van joga kimondani, és talán van lehetősége arra, hogy kivonja magát igaztalan vádak alól, ha úgy fogalmaz: világossá kell tenni a magunk számára is, és a jövőendő generációk számára is, hogy 1956-ról nem a megbékélés hangján kell beszélni, hanem ahelyett világos különbséget kell tenni 1956 politikai hagyományai között. 1956-nak két hagyománya van: 1956. október 23-a a szabadság, a nemzeti függetlenség, az önfelelődozás és a demokrácia hagyománya, s november 4-e szégyenletes hagyománya, amely a hazaárulás, a demokrácia leverése, a szabadságellenes erők politikai öröksége Magyarországon.

Ilyen értelemben a mai fiatal generáció talán joggal fogalmazza meg az '56-ot leverőkkel szemben azt a vádat, hogy nem egyszerűen több ezer embert végeztek ki, 200 ezer embert menekülésre kényszerítettek, megakadályozták egy sikeres rendszerváltás kísérletét 1956-ban, hanem ráadásul még a most fölnövő, éppen most felnőtt korba lépő generáció számára is olyan fölösleges terheket, olyan történelmi kihívásokat halmaztak föl, amelyeknek, nem tudjuk, a jövőendő generáció meg tud-e felelni. Nem tudhatjuk ugyanis mind a mai napig, hogy azt a lehetőséget, amelyet '56-ban elmulasztottunk, vajon a most fölnövekvő generáció - beleértve a mienket és az utánunk következőket is - képes lesz-e megragadni? Nem tudjuk, hogy a mögöttünk jövő generáció lelkieben, szellemiekben, fizikaiikban és tudásban elég erős lesz-e, hogy be tudja teljesíteni '56 igazi hagyományát. Mindebben csak bízhatunk, és reméljük hogy nem csak balsors, de jósors is érhet bennünket.

Az 1956-os Magyar Forradalom ötven éves évfordulójára való megemlékezés K Ö Z L E M É N Y

Az 1956-os magyar menekültek számára, akiket Svájcba való érkezésük után a Vaud kantonban lévő bière-i kaszárnyában szállásoltak el.

Dr. Segesváry Viktor, aki 1956 decemberében és 1957 január első felében a tábor magyar parancsnokának tisztét töltötte be a svájci katonai vezetők kérésére, kéri, hogy jelentkezzenek az alábbi postai vagy elektronikus címen:

(1) Mindazok, akik a bière-i táborban voltak s részt óhajtanak venni egy találkozáson Bièrebent, az 1956-os Forradalom ötvenedik évfordulójának évében, tehát 2006 folyamán, megemlékezve a Forradalom dicsőítésben a kaszárnya jelenlegi parancsnokságával s az akkori katonai szolgálatban résztvevőkkel, valamint a női kiegészítő szolgálat tagjaival;

(2) Mindazok, akik akkoriban serdülőkorban lévő, 10 és 16 év közötti, család nélküli fiatalok voltak, s akik a táborban alakított cserkészcsapat tagjai közé tartoztak;

(3) Az a három társunk, akik a mellékelt fényképen körülveszik Segesváry Viktort, s a tábor életében legfőbb segítőtársai voltak feladatainak véghezvitelében, akikkel szeretné újra felvenni a baráti kapcsolatokat e nagy ünnepünk alkalmából.

E fél évszázad utáni viszontlátás reményében baráti és honfitársi szeretettel:

Dr. Victor Segesváry

Via Cantonale 6

6900 LUGANO

e-mail: segesvary@ticino.com

